

Sygn. akt II CSK 352/09

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 stycznia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jan Górowski (przewodniczący)

SSN Krzysztof Strzelczyk

SSA Barbara Trębska (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa B. M.

przeciwko "A.(...)" w G.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 27 stycznia 2010 r.,

skargi kasacyjnej powódki

od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 11 grudnia 2008 r., sygn. akt I ACa (...),

oddala skargę kasacyjną i zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 1.800,- (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania w postępowaniu kasacyjnym.

Uzasadnienie

Powódka B. M. wniosła o zasądzenie od "A.(...)" Sp. z o.o. w G. kwoty 112.486,45 zł z ustawowymi odsetkami, tytułem zapłaty za dostarczony pozwanej drób wyhodowany w ramach zawartej umowy kontraktacji.

Wyrokiem z dnia 29 lutego 2008 r. Sąd Okręgowy w G. powództwo oddalił. Sąd ten ustalił, że powódka jako indywidualny rolnik prowadzący działalność w zakresie hodowli gęsi, zawarła z pozwaną w dniu 4 maja 2006 r. umowę kontraktacji, na podstawie której zobowiązała się do nabycia 11.200 sztuk piskląt i po odchowaniu do sprzedaży takiej samej ilości gęsi (drobiu rzeźnego), a pozwana do jego zakupu. W przypadku niedostarczenia drobiu lub dostarczenia mniejszej od zakontraktowanej ilości, pozwana zastrzegła kary umowne w wysokości 20 zł za każdą niedostarczoną sztukę. Dostawca zobowiązał się zgłaszać odbiorcy pisemnie i telefonicznie wszystkie stwierdzone przypadki jakiegokolwiek choroby drobiu najpóźniej w ciągu 24 godzin od chwili jej wystąpienia, a nadto do potwierdzenia każdej zgłoszonej choroby wynikami badań laboratoryjnych przeprowadzonych przez Zakład Higieny Weterynaryjnej. W razie niezawiadomienia odbiorcy o stwierdzonych chorobach lub też niewykonania przez dostawcę innych obowiązków określonych w punkcie 5 umowy, strony przyjęły, że w stadzie nie wystąpiły żadne choroby drobiu. Powódka w dniach 16 maja 2006 r. i 20 czerwca 2006 r. zasiedliła fermę 11.290 sztukami piskląt dostarczonych przez pozwaną, która wystawiła faktury na łączną kwotę 65.655,80 zł, której powódka nie uiściła. W dniach 2 października i 10 listopada 2006 r. powódka dostarczyła do uboju łącznie 5.115 sztuk gęsi, wystawiając faktury na kwotę 178.142,25 zł i wniosła jednocześnie o potrącenie należności za dostarczone pisklęta. W dniu 20 listopada 2006 r. pozwana obciążyła powódkę karami umownymi w kwocie 123.500,- zł, za niedostarczone 6.175 sztuki drobiu. Kwotę tę następnie pomniejszyła o 1.800 zł. Gdy powódka pismem z dnia 4 grudnia 2006 r. wezwała pozwaną do zapłaty należności za dostarczone gęsi, pozwana dokonała potrącenia tej należności z przysługującymi jej wierzytelnościami z tytułu ceny za dostarczone pisklęta oraz karę umowną za niedostarczony drób rzeźny. Przy tak ustalonej podstawie faktycznej, Sąd Okręgowy oddalił powództwo, uznając, iż powódka nie udowodniła, aby nie zawarła umowy kontraktacji o takiej treści jak została złożona do akt przez stronę pozwaną. Nawet brak określenia w umowie ilości drobiu rzeźnego nie prowadziłyby w ocenie tego Sądu do nieważności umowy, w sytuacji gdy bezsporna jest liczba wstawionych piskląt. Z umowy kontraktacji wynika bowiem, że producent rolny winien dostarczyć kontraktującemu taką samą ilość jak wstawionego drobiu, z uwzględnieniem normatywnych strat wynoszących 2% oraz ewentualnych ubytków wynikających z chorób, ale w tym ostatnim wypadku dopiero po wykazaniu, że rolnik dopełnił aktów staranności przewidzianych na wypadek choroby, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca.

Apelację powódki od powyższego wyroku oddalił Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 11 grudnia 2008 r. Sąd ten, podzielając dokonaną przez Sąd pierwszej instancji ocenę materiału dowodowego oraz poczynione na jego podstawie ustalenia faktyczne, za prawidłową uznał także podstawę prawną zaskarżonego rozstrzygnięcia.

We wniesionej przez powódkę skardze kasacyjnej od powyższego wyroku, skarżąca zarzuciła: 1. naruszenie prawa materialnego:

- art. 613 § 1 k.c. w zw. z art. 76 § 1 k.c. w zw. z art. 77 § 1 k.c. i art. 65 § 2 k.c. przez przyjęcie, że strony złożyły zgodne oświadczenie woli odnośnie do wskazania w § 1 umowy z dnia 4 maja 2006 r. ilości i terminu dostarczenia drobiu gęsiego zawierając umowę kontraktacji,
- art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 613 § 1 k.c. w zw. z art. 76 k.c. w zw. z art. 77 § 1 k.c. przez przyjęcie, iż pomimo braku wskazania w obydwu egzemplarzach umowy kontraktacji z dnia 4 maja 2006 r. oznaczonej ilości drobiu gęsiego oraz terminu ich dostarczenia, umowa ta jest ważna,
- art. 76 k.c. w zw. z art. 77 § 1 k.c. w zw. z art. 65 § 2 k.c. przez przyjęcie, że strony zawarły umowę z dnia 4 maja 2006 r. w formie pisemnej *ad probationem*,
- art. 613 § 1 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c. w zw. z art. 65 § 2 k.c. przez przyjęcie, że w braku wskazania lub wątpliwości co do wskazania przez strony w umowie kontraktacji z 4 maja 2006 r. ilości i terminu dostarczenia przez powódkę drobiu gęsiego, dane te mogą być ustalone w oparciu o postanowienia umowy kontraktacji dotyczące świadczeń dodatkowych,
- art. 353¹ k.c. przez przyjęcie, że treść § 11 ust. 5 i 6 umowy służyła określeniu relacji pomiędzy ilością drobiu gęsiego, do dostarczenia którego zobowiązała się powódka, a ilością dostarczonych rzeczywiście piskląt,
- art. 623 k.c. przez przyjęcie, że zawiadomienie przedstawiciela pozwanego o fakcie wystąpienia choroby u sprzedanych powódce piskląt oraz umożliwienie zapoznania się go ze stanem zdrowia piskląt, nie wypełnia przesłanki zgłoszenia przez producenta w określonym terminie o niemożności dostarczenia przedmiotu kontraktacji,
- art. 498 § 1 i 2 k.c. i art. 499 k.c. w zw. z art. 484 § 1 k.c. przez przyjęcie, że powódka była dłużnikiem pozwanego z tytułu kary umownej oraz, że wskutek dokonanego potrącenia należność dochodzona pozwem uległa umorzeniu,

- art. 6 k.c. w zw. z art. 613 § 1 k.c. w zw. z art. 498 § 1 k.c. przez przyjęcie, że na powódce ciążył dowód wykazania, że nie zawierała umowy kontraktacji o treści złożonej przez pozwaną,
- 2. naruszenie prawa materialnego i procesowego w postaci art. 247 k.p.c. w zw. z art. 76 k.c. w zw. z art. 77 § 1 k.c. przez przeprowadzenie dowodów na okoliczność treści umowy kontraktacji podpisanej w dniu 4 maja 2006 r., podczas gdy dowód ten prowadził do obejścia przepisów o formie zastrzeżonej przez strony w § 16 umowy pod rygorem nieważności;
- 3. naruszenie prawa materialnego i procesowego w postaci art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 498 § 1 k.c. w zw. z art. 6 k.c. przez przyjęcia za pozwanym szeregu ustaleń, w sytuacji gdy wymagały one wiadomości specjalnych.

Zarzucając powyższe, wniosła powódka o zmianę wyroku i uwzględnienie powództwa w zaskarżonej części, tj. w zakresie kwoty 112.486 zł, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Spośród podniesionych przez skarżącą zarzutów, w pierwszej kolejności należy rozważyć te, które podważają prawidłowość przeprowadzonego postępowania, a więc zarzuty naruszenia prawa procesowego. Okazały się one niezasadne z kilku powodów. Po pierwsze, podniesione w skardze kasacyjnej zarzuty naruszenia art. 247 k.p.c. oraz art. 278 k.p.c. odnoszą się do postępowania przed sądem pierwszej instancji, i jako takie bez powiązania ich z naruszeniem art. 382 k.p.c. nie mogą być poddane kontroli kasacyjnej (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2008 r., I PK 184/07, niepubl.). Skoro Sąd Apelacyjny nie dopuszczał żadnego z przewidzianych w art. 247 k.p.c. dowodów, to nie mógł naruszyć tego przepisu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2006 r., II CSK 174/06, niepubl.). Po drugie, brak przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego, jeżeli taka potrzeba zachodziła w sprawie, nie uzasadnia zarzutu naruszenia przez sąd art. 278 § 1 k.p.c.. Może natomiast usprawiedliwiać zarzut naruszenia art. 232 zdanie drugie k.p.c., gdy zachodziły podstawy do jego zastosowania, ale takiego zarzutu skarga kasacyjna nie zawiera. Po trzecie, zarzut naruszenia art. 247 k.p.c. i art. 278 k.p.c. jest chybiony i z tej przyczyny, że skarżąca nawet nie twierdzi, aby zarzucone naruszenie wskazanych przepisów mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Tymczasem przepis art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.

za podstawę kasacyjną uznaje tylko takie naruszenie przepisów procesowych, które zarazem mogło wywrzeć istotny wpływ na wynik sprawy. Tę ostatnią przesłankę strona skarżąca musi wyraźnie wyartykułować wraz ze wskazaniem okoliczności mających uprawdopodobnić jej wystąpienie. Skarga kasacyjna powódki elementów tych nie zawiera, co wystarcza dla przyjęcia braku niezbędnego uzasadnienia w odniesieniu do drugiej podstawy kasacyjnej. Samo bowiem naruszenie przepisów postępowania - nawet jeżeli jest obiektywnie istotne - nie jest wystarczającą podstawą skargi kasacyjnej (por. wyrok SN z 29 listopada 1996 r., III CKN 14/96, OSP 1997/3, poz. 65; wyrok SN z 15 lutego 2006 r., IV CSK 15/05, nie publ.). Po czwarte, zarzuty powódki dotyczące naruszenia art. 247 k.p.c. i art. 278 § 1 k.p.c., zmierzają w istocie do zakwestionowania ustaleń faktycznych sądu drugiej instancji (odnośnie do treści umowy kontraktacji, typowej ilości upadków gęsiego drobiu, zwyczaju dostarczenia kontraktującemu takiej samej ilości drobiu, jak ilość piskląt sprzedawana producentowi rolnemu, oceny historii stada, zasadności i prawidłowości sporządzania sprawozdania z badań laboratorium weterynaryjnego na okoliczność istnienia chorób gęsi dostarczonych przez pozwanego), co z uwagi na zasadę wyrażoną w art. 398³ § 3 k.p.c., nie może stanowić usprawiedliwionej podstawy skargi kasacyjnej.

W rezultacie należało uznać, że zarzuty podnoszone w ramach drugiej podstawy kasacyjnej nie są zasadne. Konsekwencją powyższego jest związanie Sądu Najwyższego ustalonym w sprawie stanem faktycznym sprawy (art. 393¹³ § 2 k.p.c.).

Nietrafne okazały się także zarzuty oparte na naruszeniu prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.). Na wstępie należy zwrócić uwagę na nieprawidłowe sformułowanie podstaw kasacyjnych. Z uwagi na doniosłość podstaw kasacyjnych wymienionych w art. 398³ § 1 k.p.c., które razem z granicami zaskarżenia wyznaczają granice skargi kasacyjnej (art. 398¹³ § 1 k.p.c.), w orzecznictwie Sądu Najwyższego wymagane jest, aby skarżący zarzucający naruszenie prawa materialnego, określał konkretny przepis prawa naruszonego przez sąd ze wskazaniem, na czym, w ocenie skarżącego, polegała błędna jego wykładnia lub niewłaściwe zastosowanie, jaka powinna być wykładnia prawidłowa lub jaki inny przepis należało zastosować (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z 18 lutego 1937 r., C.III.2524/36, OSP 1937, poz. 730; postanowienie z dnia 11 marca 1997 r., III CKN 13/97, OSNC 1997/8/114, wyrok z dnia 19 stycznia 1998 r., I CKN 424/97, OSNC 1998, nr 9, poz. 136, wyrok z dnia 5 grudnia 2006 r., II CSK 274/06, nie publ., wyrok z dnia 5 lipca 2006 r., IV CSK 127/06 niepubl., postanowienie z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., wyrok z dnia 8 maja

2008 r., I PK 257/07, niepubl.). Sąd Najwyższy - działając jako sąd kasacyjny - nie jest ani zobowiązany, ani uprawniony do dociekania, o jaką postać naruszenia przepisu chodzi i na czym ona polega. Jest tak również dlatego, że ustawodawca, wprowadzając przymus adwokacko-radcowski postawił skardze kasacyjnej wysokie wymagania profesjonalne; wśród tych wymagań jest prawidłowe przytoczenie podstaw oraz ich uzasadnienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 2006 r., IV CK 165/05, nie publ.).

Pierwsza podstawa rozpoznawanej skargi kasacyjnej nie odpowiada przytoczonym wyżej wymaganiom. Żaden z ośmiu podniesionych zarzutów naruszenia prawa materialnego nie zawiera bowiem wskazania sposobu naruszenia przytoczonych przepisów prawa materialnego, a w konsekwencji także wyjaśnienia, na czym w ocenie skarżącej polega błędne zrozumienie lub subsumcja tych przepisów. Nie jest to jedyna nieprawidłowość omawianej w tym miejscu pierwszej podstawy skargi kasacyjnej. Nie mniej istotnym jest niedopuszczalne wykorzystanie jej do polemiki z ustaleniami składającymi się na podstawę faktyczną rozstrzygnięcia. Naruszenie prawa materialnego nie może być uzasadniane błędami w zakresie ustaleń faktycznych, nie tylko z uwagi na fakt, iż naruszenie to w myśl art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. polega wyłącznie na błędnej jego wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu, ale i z tej przyczyny, że przytoczenie przez wnoszącego skargę kasacyjną własnej oceny dowodów, a więc w istocie kwestionowanie poczynionych przez sąd ustaleń, z uwagi na regulację zawartą w art. 398³ § 3 k.p.c. nie może uzasadniać podstawy kasacyjnej, bowiem poczynione przez sąd ustalenia nie podlegają weryfikacji w postępowaniu kasacyjnym. Zarzut naruszenia prawa materialnego nie może odnieść zamierzonego skutku w zakresie, w jakim opiera się na kwestionowaniu dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych i dokonanej oceny dowodów, a w konsekwencji na przypisaniu sądowi drugiej instancji błędu w zastosowaniu przepisów prawa materialnego w stosunku do własnej wersji zdarzeń, a nie w odniesieniu do stanu faktycznego ustalonego przez ten sąd. Wykazywanie wadliwości dokonanych ustaleń może uzasadniać jedynie powołanie zarzutów w ramach podstawy naruszenia przepisów postępowania, tj. podstawy kasacyjnej z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. (por. niepublikowane wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2008 r., III UK 26/08, z dnia 5 czerwca 2008 r., III PK 4/08, z dnia 21 maja 2008 r., I PK 253/07, z dnia 19 kwietnia 2006 r. V CSK 35/06, z dnia 15 września 2005 r. II CK 73/05, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2006 r., IV CSK 100/06, nie publ.).

Powyższe prowadzi do wniosku, że o prawidłowym albo nieprawidłowym zastosowaniu prawa materialnego można więc mówić dopiero wówczas, gdy ustalenia stanowiące podstawę wydania zaskarżonego wyroku pozwalają na ocenę tej kwestii. Zastosowanie lub niezastosowanie danego przepisu prawa materialnego jest bowiem pochodną ustaleń faktycznych. Skarżący nie może też oczekiwać skuteczności zarzutu naruszenia prawa materialnego na podstawie własnej wersji stanu faktycznego, którą uznaje za prawidłową.

Tymczasem zarzuty naruszenia prawa materialnego podniesione w rozpoznawanej skardze kasacyjnej, wbrew powyższym regułom, jednoznacznie zmierzają do podważenia ustalonej przez sądy orzekające treści oświadczeń woli złożonych przez strony w dniu 4 czerwca 2006 r., obowiązków powódki wynikających z zawartej umowy w zakresie ilości sztuk drobiu jakie w myśl zawartej umowy winna dostarczyć kontraktującemu, niewykonania przez nią aktów staranności określonych w § 11 umowy oraz art. 623 k.c. Wskazać trzeba, iż praktycznie wszystkie powołane przez skarżącą zarzuty dotyczące naruszenia prawa materialnego, zostały także wywiedzione w jej apelacji od wyroku Sądu Okręgowego, z tym że w ramach zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. , który Sąd Apelacyjny uznał za niezasadny.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy uznając skargę kasacyjną za pozbawioną uzasadnionych podstaw, na mocy art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w sentencji. Na podstawie zaś art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. zasądził od powódki na rzecz strony pozwanej zwrot kosztów postępowania kasacyjnego.